

E-læring – en del af bibliotekernes servicetilbud

Af Anne Cathrine Trumpy

”E-læring – en del af bibliotekernes servicetilbud” er titlen på en temadag om e-læring og informationskompetence, der blev afholdt den 22. oktober på Danmarks Biblioteksskole.

Anne Cathrine Trumpy

Bibliotekar
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
act@kvl.dk

Vi var cirka 20 deltagere, og Bo Hvass Pedersen og Niels Jørgen Blåbjerg fra Aalborg Universitetsbibliotek var tovholdere på denne temadag. Herhjemme har flere forskningsbiblioteker fået bevilget penge fra Danmarks Elektronisk Forskningsbibliotek (DEF)¹ til deres e-læringsprojekter, for eksempel SWIM-projektet². SWIM er forkortelsen for Streaming Webbased Information Modules. Projektet er et samarbejdsprojekt mellem AUB, Handelshøjskolens Bibliotek i Århus, Det Kongelige Bibliotek samt Roskilde Universitetsbibliotek.

På temadagen den 22. oktober blev vi præsenteret for fire forskellige e-læringsprogrammer hvor SWIM var det ene. SWIM var også på programmet på Frederiksberg Biblioteks temadag den 29. oktober. Det er disse temadage, som bruges som udgangspunkt for denne artikel.

Første gang jeg blev præsenteret for SWIM var i 2002³, og lige siden har jeg fulgt projektets udvikling med stor interesse. Siden 2002 har jeg deltaget i flere konferencer og temadage om SWIM og e-læring. Her har hovedvægten overvejende været på læringsteoretiske og tekniske problemstillinger. I modsætning til tidligere arrangementer om emnet har de to seneste temadage fokuseret på hvordan bibliotekerne selv kan komme i gang med e-læring og hvordan SWIM kan anvendes eller integreres i bibliotekernes brugerundervisning.

Hvad er e-læring?

Kært barn har mange navne. Centralt står ”e” og ”læring”, hvor ”e” er forkortelsen for elektronisk. Den elektroniske formidling kan for eksempel foregå via internet, multimediematerialer, streaming video, cd-rom, elektroniske konferencesystemer, e-mail m.m. Med ”læring” sættes fokus på at det er et lærende individ som er udgangspunktet. Læring er en kontinuerlig proces, der bygger på erfaring. E-læring kan indgå i flere forskellige undervisningsformer, afhængig af indhold og målgruppens behov.

På Biblioteksskolens temadag fik vi til opgave på grundlag af nedenstående fem spørgsmål at diskutere og vurdere fire e-læringsprogrammer, som foruden SWIM var TILT⁴, Skrivopgave.dk⁵ og ”På spil i kirken.”

Spørgsmål til e-læringsprogrammerne:

1. Hvem kan med fordel bruge programmet, og vil de synes om det?
2. Er der foretaget pædagogiske overvejelser i forbindelse med udviklingen af programmet?
3. Føler du dig aktiv eller passiv, når du bruger programmet?
4. Hvilke virkemidler er der anvendt?

5. Hvis I skulle lave noget anderledes, hvad skulle det være?

”På spil i kirken” adskiller sig noget fra de øvrige tre programmer, for eksempel med hensyn til målgruppe og medium. Spillet er bygget op omkring computerspil og er udviklet af Deadline Games⁶ på cd-rom. Det kan bruges i forbindelse med konfir-mationsforberedelse.

Det går for vidt at belyse hvert enkelt program her. E-læringsprogrammerne er taget med som eksempler og for at give inspiration hvis man overvejer selv at gå i gang. Spørgsmålene kan bruges som en slags rettesnor.

Bibkurs.dk

Temadagen den 29. oktober på Frederiksberg Bibliotek skulle markere åbningen af bibkurs.dk.

Frederiksberg Bibliotek har med økonomisk støtte fra Biblioteksstyrelsen udviklet bibkurs.dk⁷, et e-læringsprogram i informationssøgning rettet specielt mod lærere og elever i gymnasier og andre læreanstalter. Bibkurs kan også bruges af andre biblioteksbrugere og biblioteker, f.eks. fik vi demonstreret hvordan bibkurs kan bruges i forbindelse med søgning efter forfatter i bibliotek.dk.

SWIM

I forbindelse med SWIM⁸ fortalte Thomas Vibjerg Hansen hvordan AUB's undervi-

sere konkret anvender SWIM i deres undervisning. SWIM består af et interaktivt rollespil og fem informationsmoduler. De fem moduler skal uddybe og forklare de forskellige faser i rollespillet. Modulerne kan også anvendes uden at man spiller rollespillet igennem. SWIM udgør en væsentlig del af indholdet i informationsøgningen for de studerende på humaniora. Det er samtidigt med til at give undervisningen struktur. I et tre timers forløb spiller deltagerne først SWIM igennem. Det er en fordel, hvis de studerende er sammen tre og tre med gruppemedlemmer fra deres projektgruppe. I anden time undervises der i den informationsøgningstrategi, som kommer til udtryk i SWIM. Projektgruppernes problemformuleringer/emnebeskrivelser sættes i forhold til informationsøgningstrategien og relevante informationsressourcer for deres projekter. I tredje time identificeres gruppernes informationsbehov ud fra faseopdelingen (scenerne) i SWIM, og de vejledes i deres videre informationsøgning. Alt efter studiernes ønsker og behov lægges undervisningen på første, andet eller tredje semester.

Erfaringer fra Norge

Fra Norge havde Frederiksberg Bibliotek inviteret Morten Flate Paulsen, udviklingsleder ved NKI Fjernundervisning⁹ i Oslo. Morten Flate Paulsen har mange års erfaring med fjernundervisning, både nationalt og internationalt. På hans hjemmeside¹⁰ er der en omfattende oversigt over hans publikationer, projekter m.m.

I 2001 udgav han bogen *Nettbasert utdanning: erfaringer og visjoner* på Gyldendal forlag. Bogen er også kommet i en dansk udgave. I efteråret 2003 udgiver han bogen *Online Education and Learning Management systems, Global E-learning in a Scandinavian perspective*¹¹. Med udgangspunkt i denne bog fortalte han om e-læring nu og i fremtiden¹².

NKI Fjernundervisning deltager sammen med Ericsson i EU-projektet "From e-learning to m-learning"¹³.

Desuden har NKI Fjernundervisning og Danmarks Pædagogiske Universitet indgået et samarbejde omkring to eksisterende studier: NKI's Specialization Program in International Online Education (SPICE)¹⁴ og DPU's masteruddannelse i pædagogisk IT¹⁵. Formålet med samarbejdet er at lave et bedre og mere fleksibelt studium, som rekrutterer flere studerende inden for et større skandinavisk fagområde.

Hvorfor e-læring?

Vi lever i dag i et informations- eller vidensamfund hvor den vigtigste ressource er befolkningens kompetence. For uddannelsesinstitutionerne er produktionen af informationskompetente kandidater en vigtig konkurrenceparameter i kampen om at opnå høj anseelse som uddannelsessted. Som forskningsbibliotek skal vi understøtte forskning og undervisning ved vores moderinstitution.

Flate Paulsen fremhævede i sit oplæg nogle af Internettets fordele, for eksempel muligheder for samarbejdslearning uafhængig af tid og sted, muligheder for refleksion og ekstra tid til formulering af spørgsmål og kommentarer. E-læring er hverken ensbetydende med bedre kvalitet i undervisningen eller er mindre ressourcekrævende. E-læring er en meget fleksibel undervisningsform. I forhold til tilstedeværelsesundervisningen skal der i e-læring i endnu større grad tages hensyn til målgruppe, fagligt niveau, formidlingsform og pædagogisk metode. Personligt mener jeg, at e-læring ikke er et enten-eller men snarere et både-og. Fra mit ståsted er udfordringen nu at komme på banen med hvad vi vil – skal vi tage eksisterende e-læringsprogrammer i anvendelse? eller skal vi alene eller i samarbejde med andre udvikle egne e-læringsprogrammer?

Noter

- 1 www.deff.dk
- 2 www.aub.auc.dk/portal/js_pane/forside/article/128
- 3 Trumpy, Anne Cathrine: Hvilken forskel kan IT skabe i forhold til læring? I: Mosaik, 2002, 10, s.19.
- 4 <http://tilt.lib.utsystem.edu>
- 5 <http://skrivopgave.dk>
- 6 www.deadline.dk
- 7 www.bibkurs.dk. Se også flere artikler i Biblioteksekspressen, 2003, 15, s. 457-462.
- 8 www.swiminfo.dk
- 9 www.nki.no
- 10 <http://home.nettskolen.nki.no/~morten/>
- 11 www.studymentor.com
- 12 <http://home.nettskolen.nki.no/~morten/pp/Frederiksberg.ppt>
- 13 <http://learning.ericsson.net/leonardo/index.html>
- 14 www.nki.no/in_english.xsql?menyID=45
- 15 http://w0.dpu.dk/481.asp?page_id=481

E-læring er en meget fleksibel undervisningsform

